

چگونه دولت سیزدهم سیاست خارجی را ابزاری برای دستاوردهای اقتصادی قرار داد؟

بازتعریف دیپلماسی ذیل تأمین منافع ملی

■ سحر سماوات

روزنامه‌نگار

دولت سیزدهم با تغییر ریل‌گذاری در مدیریت کشور به‌طور کلی و سیاست خارجی به‌طور خاص - از تقلیل‌گرایی به سوی توازن‌گرایی - سعی دارد ظرفیت‌های دیپلماتیک را برای تأمین منافع اقتصادی کشور فعال کند. در دولت گذشته شاهد بودیم که رویکرد تقلیل‌گرایانه بر سیاست خارجی حاکم بود که در عمل منجر به از بین رفتن فرصت‌ها و ظرفیت‌های اقتصادی فراوان و غیرقابل جبرانی شد. دولت گذشته از طریق اتکای نامعقول و یکجانبه به غرب و تقلیل روابط به اروپا و آمریکا - آن هم به نحو خسارت‌بار و بی‌ثمر - در کنار تعطیلی ظرفیت‌های اقتصادی داخلی و بی‌توجهی به روابط سیاسی و اقتصادی با همسایگان و قدرت‌های شرقی، ضربه‌ای تاریخی و فراموش‌نشده به منافع ملی زد. در این شرایط، دولت سیزدهم سعی دارد از طریق احیای روابط با همسایگان و توجه به ظرفیت‌های اقتصادی برآمده از رابطه با قطب‌های اقتصادی جهان شرق در کنار بهبود رابطه با کشورهای غربی، ریل سیاست خارجی را در جهت برقراری توازن که تأمین‌کننده منافع اقتصادی کشور به‌عنوان یک اولویت راهبردی باشد، تنظیم و تعیین کند. در این زمینه سرفصل‌هایی وجود دارد که در ادامه به آنها پرداخته خواهد شد؛

و مشارکت فعال بخش خصوصی در بازار کشورهای همسایه، توانسته نقش دیپلماسی اقتصادی را در تقویت منافع ملی و اقتدار بین‌المللی افزایش دهد که در این زمینه می‌توان به مقایسه اجمالی چند مورد نسبت به دولت قبل؛ از جمله، افزایش ۲،۵ برابری روابط تجاری با ترکیه، افزایش ۷۰ درصدی صادرات به ترکمنستان، افزایش ۱۰۰ درصدی صادرات به ازبکستان، افزایش ۱۱۲ درصدی صادرات به قزاقستان و افزایش ۱۰۰ درصدی صادرات به تاجیکستان نسبت به دولت قبل اشاره کرد.

همچنین می‌توان به متغیرهای دیگری اشاره کرد؛ از جمله تلاش برای استفاده از ظرفیت گردشگری ایران برای جام‌جهانی ۲۰۲۲ قطر که در سفر وزیر راه قطر به ایران مطرح شد و یا به‌عنوان نمونه‌ای دیگر، در سفر قاسم توکایف رئیس‌جمهور قزاقستان به ایران، ۹ سند همکاری امضا شد که نمونه‌های عینی آنها را می‌توان در تفاهم بر سر راه‌اندازی خطوط منظم کشتیرانی، پرواز مستقیم از دو کشور و گسترش ظرفیت ترانزیتی قزاقستان به اروپا از کریدور ایران دید که این نمونه اخیر علاوه بر ظرفیت اقتصادی، به‌دلیل عبور از خاک ترکمنستان، باعث اصلاح روابط سیاسی قزاقستان و ترکمنستان و کاهش سطح اختلافات طرفین هم شده است.

اقتصادی بوده است، هرچند که اقدامات دیپلماتیک دولت در راستای تأمین منافع اقتصادی را نباید در صرف دیدار متقابل مقامات ارشد کشورها خلاصه و محدود کرد. دولت سیزدهم با ایجاد شبکه‌ای از روابط راهبردی با همسایگان، استفاده از قراردادهای دوجانبه ارزی و تشکیل شورای هماهنگی دیپلماسی اقتصادی، فراهم‌کردن زمینه سرمایه‌گذاری‌های خارجی از طریق معرفی ظرفیت‌های اقتصادی ایران در کشور میزبان و تقویت دیپلماسی عمومی

احیای روابط با همسایگان

اصلی‌ترین تحول راهبردی در ریل‌گذاری سیاست خارجی دولت سیزدهم، بازتعریف روابط با همسایگان ذیل تأمین منافع ملی بود. نمود این تحول را در سفرهای متقابل رؤسای جمهور ایران و کشورهای همسایه می‌توان تشخیص داد. در ادامه به چند سفر اخیر به‌عنوان نمونه‌هایی اشاره می‌شود که در آنها اولویت اصلی در نظر مقامات دولت، وجوه

ویژه‌نامه

ایران

چهارشنبه
۲ شهریور ۱۴۰۱